

คุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวนักดื่ม

Quality of life of adolescents living in alcoholic families

จารุวรรณ ไตรทิพย์สมบัติ

Jaruwan Tritipsombut

คณะสาธารณสุขศาสตร์

Faculty of Public Health,

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima Rajabhat University,

จังหวัดนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima

DOI: 10.14456/dcj.2023.33

Received: March 21, 2022 | Revised: August 5, 2022 | Accepted: August 19, 2022

บทคัดย่อ

ปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยมีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ส่วนใหญ่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุตรหลานที่พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ เก็บข้อมูลในผู้มีอายุ 13-18 ปี จำนวน 379 คน ที่อยู่อาศัยในตำบลต่างๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงขึ้นและแบบสอบถามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 49.08 กำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 32.71 มีผู้ดื่มในครอบครัวเฉลี่ย 1.97 คน กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับกลาง ๆ ร้อยละ 51.18 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับกลาง ๆ ทั้งมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคม ร้อยละ 61.21 มิติด้านสุขภาพกาย ร้อยละ 57.78 มิติด้านจิตใจ ร้อยละ 51.98 และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 50.13 ผลการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัว ผลการเรียน ระดับการศึกษา บุคลิกเฉพาะตัว รายได้ต่อวัน และความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตรายองค์ประกอบ ส่วนสัมพันธภาพในครอบครัว ผลการเรียน และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ดื่มกับบุตรหลาน เพื่อให้สามารถแสดงอารมณ์เชิงบวกอันเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ร่าเริง สนุกสนาน และควรแนะนำให้วัยรุ่นบริหารจัดการเงินให้เพียงพอกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนสถานศึกษา ควรพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวนักดื่ม

ติดต่อผู้พิมพ์ : จารุวรรณ ไตรทิพย์สมบัติ

อีเมล : jaruwan.tr@kkumail.com

Abstract

The problems among adolescents in Thai society tends to be more serious and complex. Most of them have alcohol involved. Alcohol consumption in particular has led to domestic violence acts which, in turn, affect the quality of life of adolescents living in the same household. The study aims to assess the

factors associated with the quality of life among adolescents living in alcoholic families. Data collection was conducted among 379 people aged 13–18 years, who resided in different Sub-districts of Mueang District, Nakhon Ratchasima Province. The data were collected using a researcher-constructed questionnaire and a short form of the World Health Organization Quality of Life Questionnaire (WHOQOL-BREF-THAI). It was found that 49.08% of participants was female; 32.71% were in 3rd grade; and average number of family members consuming alcoholic drinks was 1.97. In addition, 51.18% of the sample were found to have a moderate level of overall quality of life. When considering each component, it was found that the quality of life of the sample was in the middle level in terms of social relationships domain (61.21%), physical health domain (57.78%), psychological domain (51.98%), and environmental domain (50.13%). The results of statistical analysis using multiple logistic regression revealed that family relationships, academic performance, education levels, personality, daily income, and the adequacy of money for daily spending were related to the quality of life of each component. As family relationships, academic performance, and education levels were found to have statistically significant correlation with the overall quality of life among adolescents living in alcoholic families, relevant agencies should implement necessary measures to strengthen the relationship between family members, especially those who drink with their children. In order for the adolescents to express the positive emotions that are characteristic of cheerful and fun individuals, it is advisable that adolescents manage their allowances to ensure they have enough money for daily living. In the meantime, educational institutions should also develop a care system to provide necessary support to students living in alcoholic families.

Correspondence: Jaruwan Tritipsombut

E-mail: jaruwan.tr@kkumail.com

คำสำคัญ

คุณภาพชีวิต, วัยรุ่น, ครอบครัวนักดื่ม

Keywords

Quality of life, Adolescent, Alcoholic families

บทนำ

ปัจจุบันประชากรโลกได้เปลี่ยนผ่านสู่ประชากรสูงวัย โดยประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มสังคมสูงวัย (Aged society) ที่มีสัดส่วนประชากรสูงอายุเป็นอันดับ 2 ของประเทศอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์ เนื่องด้วยมีการลดลงของภาวะการตายและการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือมีอัตราการเกิดน้อยลง⁽¹⁾ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้คนในครอบครัวและสังคม ควรให้ความสนใจในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติในอนาคต โดยเฉพาะคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นหรือวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่

มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ทั้งนี้ ปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยมีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง โดยปัญหาที่พบบ่อย คือ การใช้สารเสพติด การอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ง่ายต่อการถูกชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย การกระทำความรุนแรงในครอบครัว⁽²⁾ รวมทั้งการคุกคามและล่วงละเมิดทางเพศ⁽³⁾ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดได้จากหลายสาเหตุ แต่ที่เป็นสาเหตุอันดับต้นๆ คือ การดื่มแอลกอฮอล์

การศึกษาของสุวรา แก้วนุ้ย และทักษพล

ธรรมรังสี⁽³⁾ และการศึกษาของกันยปรีณ ทองสามสี และอิสระ ทองสามสี⁽⁴⁾ พบว่าการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นสาเหตุสำคัญที่นำมาสู่การกระทำความรุนแรง การคุกคามทางเพศเด็ก และผู้หญิง นอกจากนี้ ยังพบว่าประมาณ ร้อยละ 70 ของเพศชายที่ดื่มแอลกอฮอล์ มักจะนำความรุนแรงมาสู่ครอบครัว⁽⁴⁾ เมื่อพิจารณาสถิติความรุนแรงในครอบครัวที่สืบเนื่องจากการดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary research) จากหนังสือพิมพ์รายวัน 2 ฉบับ คือ มติชนรายวัน และข่าวสด โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2549-2558⁽⁴⁾ และสถิติความรุนแรงทางเพศจากหนังสือพิมพ์ 13 ฉบับ ปี 2560⁽⁵⁾ พบข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือ การดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหลักที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ โดยมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล พบว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงทางเพศมากถึงร้อยละ 31.1 ช่วงอายุของผู้ถูกกระทำมากถึงร้อยละ 60.6 เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 5-20 ปี อาชีพของผู้ถูกกระทำมากถึงร้อยละ 60.9 เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ผู้ถูกกระทำได้รับผลกระทบที่หลากหลาย คือ รู้สึกหวาดผวา ระแวง กลัว ร้อยละ 26.1 ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ เป็นระยะเวลายาวนานและหลายครั้ง ร้อยละ 12.8 ถูกข่มขู่ ข่มขืน ห้ามนำเรื่องไปบอกใคร ร้อยละ 12.7 และถูกทำร้ายร่างกายสาหัส ร้อยละ 12.0⁽⁵⁾ ส่วนมูลนิธิเพื่อนหญิง พบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.9 เมื่อปี 2550 เป็นร้อยละ 21.6 เมื่อปี 2551⁽⁴⁾ ทั้งนี้ ผู้ดื่มส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.0 อยู่ในวัยทำงาน อายุ 15-59 ปี ร้อยละ 85.6 เกิดเหตุความรุนแรงในเขตที่พักอาศัยของผู้ดื่มและผู้ได้รับความรุนแรงมากถึงร้อยละ 19.4 เกิดเหตุในวันเสาร์และอาทิตย์ ร้อยละ 38.3⁽⁴⁾ ในการศึกษาของอรทัย วลีวงศ์ และคณะ⁽⁶⁾ พบว่านอกจากการได้รับผลกระทบทางร่างกายและเพศแล้ว การดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อบุคลลรอบข้างในสัดส่วนค่อนข้างสูงเกี่ยวกับการถูกรบกวนด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสัมพันธภาพ รวมทั้งการสูญเสียบทบาทหน้าที่จากการดื่มหรือเมา

แอลกอฮอล์ และด้านเศรษฐกิจหรือความเสียหายต่อทรัพย์สิน ส่วนผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ต่อเด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี พบว่าร้อยละ 24.6 เคยได้รับผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งจากการดื่ม โดยร้อยละ 7.4 เคยอยู่ในเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 7.4 เคยถูกดูตัวอย่างรุนแรง ร้อยละ 5.2 เคยมีเงินไม่เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กในความดูแล ร้อยละ 3.5 เคยถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยให้อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 1.7 เคยถูกตีหรือถูกทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 0.1 เคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานคุ้มครองเด็กและเยาวชน การศึกษาของสุรเมศวร์ ฮาซิม และคณะ ยังพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มแอลกอฮอล์ มีแนวโน้มที่จะดื่มน้อยกว่านักเรียนซึ่งมีสมาชิกในครอบครัวดื่มแอลกอฮอล์ 0.58 เท่า⁽⁷⁾ ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อคุณภาพการดำเนินชีวิตในมิติด้านสุขภาพกาย มิติด้านจิตใจ มิติด้านสัมพันธภาพทางด้านสังคม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งยังมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มในอนาคตของบุตรหลานวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันด้วย

แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่มีฤทธิ์กดสมองส่วนซึ่งเกี่ยวกับการคิด การตัดสินใจ และความมีเหตุผล ส่งผลให้ผู้ดื่มขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพในการตัดสินใจลดลง และเพื่อบุคลิกภาพที่ผิดปกติออกมาโดยไม่ได้ตั้งใจ⁽⁸⁻¹⁰⁾ อย่างไรก็ตาม การดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมที่อยู่คู่กับท้องถิ่นและสังคมไทยมาช้านาน โดยประเทศไทยมีปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 5 ของโลก และอันดับ 3 ของทวีปเอเชีย รองจากประเทศเวียดนาม และเกาหลีใต้⁽¹¹⁾ จากการสำรวจในกลุ่มประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีผู้ดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 15,897,265 คน (ร้อยละ 28.41) จากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ ปี 2560 พบว่าในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความชุกของนักดื่มทั้งในกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มวัยรุ่นมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ

(ร้อยละ 32.80 และ 16.80 ตามลำดับ) และจังหวัดนครราชสีมาได้คะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์รายจังหวัด (Provincial Alcohol Problem Index: PAPI) อยู่อันดับ 20 ของประเทศ และอันดับ 4 ของภูมิภาค⁽¹²⁾ ทั้งนี้ยังไม่พบข้อมูลคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวนักดื่มชาวจังหวัดนครราชสีมา ที่พบได้ประปรายจะเป็นข้อมูลคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศในจังหวัดสุพรรณบุรี⁽¹³⁾ คุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี⁽¹⁴⁾ และจังหวัดสงขลา⁽¹⁵⁾ และคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่ทำงานระหว่างเรียน⁽¹⁶⁾ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวซึ่งมีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย สมาชิกในครอบครัว และครูอาจารย์ ในการวางแผนทางจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายองค์ประกอบทั้ง 4 มิติของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวนักดื่ม ซึ่งจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีอนาคต

วัสดุและวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการประเมินผลกระทบต่อบุตรหลานจากการดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ผู้ปกครองวัยทำงานในจังหวัดนครราชสีมา⁽¹⁷⁾ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงกุมภาพันธ์ 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้มีอายุ 13-18 ปี ที่อยู่อาศัยในตำบลต่างๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวน 26,944 คน⁽¹⁸⁾ กำหนดขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนประชากรกรณีทราบจำนวนประชากร⁽¹⁹⁾ และความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 379 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{Z^2 NP(1-P)}{Z^2 P(1-P) + (N-1) d^2}$$

N = ขนาดของประชากรที่ศึกษา

n = ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการ

Z = ค่ามาตรฐานภายใต้โค้งปกติกำหนดให้เท่ากับ 1.96

P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร

= กำหนดให้เท่ากับ 0.507⁽²⁰⁾

d = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

กำหนดให้เท่ากับ 0.05

การศึกษานี้ สุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนกับขนาดของประชากรอายุ 13-18 ปี ในแต่ละตำบล และสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อเลือกวัยรุ่นโดยพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) มีพ่อแม่ ผู้ปกครองอายุ 25-59 ปี 2) พักอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันกับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ดื่มแอลกอฮอล์ไม่น้อยกว่า 12 เดือน 3) ได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ ผู้ปกครองให้เข้าร่วมการศึกษา 4) สามารถสื่อสารภาษาไทยและให้ข้อมูลได้ และ 5) สมัครใจเข้าร่วมการศึกษา

การรับรองจริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากหน่วยพิจารณาจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา เอกสารรับรองเลขที่ NRPH 037

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น⁽⁹⁻¹⁰⁾ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามปลายปิดแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 19 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ต่อวัน แหล่งที่มาของรายได้ ความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการเรียนรู้ บุคลิกเฉพาะตัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมตัวเอง) สัมพันธภาพในครอบครัว จำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัว การใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน วันหยุด หรือช่วงปิดภาคเรียน

การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของการดื่มแอลกอฮอล์ และการมีโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำนวน 26 ข้อ โดยครอบคลุมมิติทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกาย 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-7 ด้านจิตใจ 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8-13 ด้านสัมพันธภาพทางด้านสังคม 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 14-16 ด้านสิ่งแวดล้อม 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17-24 ส่วนข้อที่ 25 และ 26 เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratio scale) มี 5 ระดับ

ตารางที่ 1 การแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตจำแนกออกเป็นรายมิติ

Table 1 Quality of life score classified by dimensions

คุณภาพชีวิต จำแนกออกเป็นรายมิติ	คะแนนรวม ที่เป็นไปได้	การมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี	การมีคุณภาพ ชีวิตกลาง ๆ	การมีคุณภาพ ชีวิตที่ไม่ดี
ด้านสุขภาพกาย	7-35 คะแนน	27-35 คะแนน	17-26 คะแนน	7-16 คะแนน
ด้านจิตใจ	6-30 คะแนน	23-30 คะแนน	15-22 คะแนน	6-14 คะแนน
ด้านสัมพันธภาพทางด้านสังคม	3-15 คะแนน	12-15 คะแนน	8-11 คะแนน	3-7 คะแนน
ด้านสิ่งแวดล้อม	8-40 คะแนน	30-40 คะแนน	19-29 คะแนน	8-18 คะแนน

แบบสอบถามผ่านการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และผ่านการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในส่วนของคำถามวัดการได้รับผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.877 และ 0.837 ตามลำดับ เก็บข้อมูลโดยให้วัยรุ่นอายุ 13-18 ปี อ่านและตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยใช้เวลา 10-20 นาที และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และคุณภาพชีวิตของบุตรหลานวัยรุ่น โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า

คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง เล็กน้อย และไม่เลย โดยเป็นคำถามเชิงบวก 23 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ เป็นคำถามเชิงลบ 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 9 และ 11 มีเกณฑ์การให้คะแนน 1, 2, 3, 4 และ 5 คะแนน ตามลำดับ ดังนั้น คะแนนรวมที่เป็นไปได้จะอยู่ระหว่าง 26-130 ผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ⁽²¹⁾ กล่าวคือ คะแนน 96-130 แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ดี คะแนน 61-95 แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมกลางๆ และคะแนน 26-60 แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมที่ไม่ดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยจำแนกออกเป็นรายมิติ ดังแสดงในตารางที่ 1⁽²¹⁾

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแจกแจงนับที่คู่ โดยใช้สถิติ Chi-square test (X^2) หรือ Fisher's exact test และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแจกแจงนับหลายตัวพร้อมกันเพื่อประเมินปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression แบบ Enter regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted odds ratio (Adjusted OR) และ 95% confidence interval (95% CI)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 379 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืน (Response rate) ร้อยละ 100.00 โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง⁽⁹⁻¹⁰⁾

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 49.08 มีอายุเฉลี่ย 14.71 ปี (SD=1.34) นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.22 กำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 32.71 ได้เงินมาโรงเรียนเฉลี่ยวันละ 116.63 บาท (SD=40.90) โดยได้รับจากพ่อและ/หรือแม่ ร้อยละ 93.44 มีเงินพอใช้ตลอดทั้งเดือนและมีเหลือเก็บ ร้อยละ 63.76 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับพอมีพอใช้ ร้อยละ 63.64 มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.09 (SD=0.61) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคนสนุกสนาน ร่าเริง มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.90 คน (SD=1.89) มีสัมพันธภาพที่ดีโดยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ร้อยละ 58.84 มีจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวเฉลี่ย 1.97 คน (SD=1.36) โดยมีบทบาทเป็นพ่อ ร้อยละ 47.44 แม่ ร้อยละ 13.14 และพี่ ร้อยละ 12.69 ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา เมื่อมีเวลาว่างหลังเลิกเรียน วันหยุด หรือช่วงปิดภาคการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมักจะเล่นอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 84.92 กลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ ร้อยละ 3.98 และดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 17.69 กลุ่มตัวอย่างเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 88.80 ผ่านทีวี ร้อยละ 70.22 และ Facebook ร้อยละ 57.30 เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของการดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 93.00 ผ่านทีวี ร้อยละ 82.73 และอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 74.24 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 84.62

คุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์

กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับกลาง ๆ ร้อยละ 51.18 รองลงมา คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ 47.76 (ค่าเฉลี่ย=95.17, SD=15.10) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตมิติด้านสุขภาพกายอยู่ในระดับกลาง ๆ ร้อยละ 57.78 รองลงมา คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ 40.11 (ค่าเฉลี่ย=25.43, SD=4.47) กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตมิติด้านจิตใจอยู่ในระดับกลาง ๆ ร้อยละ 51.98 รองลงมา คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ 43.01 (ค่าเฉลี่ย=21.58,

SD=4.27) กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับกลาง ๆ ร้อยละ 61.21 รองลงมา คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ 31.40 (ค่าเฉลี่ย=10.55, SD=2.16) และกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตมิติด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับกลาง ๆ ร้อยละ 50.13 รองลงมา คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ 48.55 (ค่าเฉลี่ย=29.65, SD=5.45)

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาคำมัธยฐานของการตอบข้อคำถามเกี่ยวกับมิติด้านสุขภาพกาย พบว่าในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว เป็นต้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.42 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างไม่จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลเพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน ร้อยละ 53.30 กลุ่มตัวอย่างสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 30.61 กลุ่มตัวอย่างมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวันทั้งเรื่องงานและการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.30 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจกับความสามารถในการทำงานได้อย่างที่เคยทำมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 38.00 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวันอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 34.56 และกลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจกับการนอนหลับอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.18

เมื่อพิจารณาคำมัธยฐานของการตอบข้อคำถามเกี่ยวกับมิติด้านจิตใจ พบว่าในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกไม่ดี เช่น เหนง เศร้า หดหู่ ลึนหวัง วิดกกังวล เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 29.81 และกลุ่มตัวอย่างมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ อยู่ในระดับเล็กน้อย ร้อยละ 38.78 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างยอมรับรูปร่างหน้าตาของตนเองอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 33.77 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น ไม่มีความสุข ไม่มีความสุข ไม่มีความหวัง เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 31.40 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.35 และกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่ามีชีวิตมีความหมายอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.98

เมื่อพิจารณาคำมัธยฐานของการตอบข้อคำถามเกี่ยวกับมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่าในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อน ๆ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 43.01 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.30 และกลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจในชีวิตทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.62 เมื่อพิจารณาคำมัธยฐานของการตอบข้อคำถามเกี่ยวกับมิติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.94 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวันอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.41 สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.15 กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสได้พักผ่อน

คลายเครียดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 35.35 กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพอใจที่สามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.44 กลุ่มตัวอย่างได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.32 กลุ่มตัวอย่างพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.05 และกลุ่มตัวอย่างมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.47 เมื่อพิจารณาคำมัธยฐานของการตอบข้อคำถามเกี่ยวกับสุขภาพทั่วไปและคุณภาพชีวิตโดยรวม พบว่าในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างพอใจกับสุขภาพในตอนนี้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.56 และคิดว่าตนเองมีชีวิตความเป็นอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.50

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ และการแปลผลระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น อันเป็นผลจากการดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประเมินโดยแบบสอบถาม WHOQOL-BREF-THAI (n=379)

Table 2 Numbers, percentages and interpretation of adolescents' quality of life as a result of alcohol use among parents or guardians assessed by WHOQOL-BREF-THAI (n=379)

ลำดับ ที่	รายละเอียด	จำนวน (ร้อยละ)					การแปลผล
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เลย	
มิติด้านสุขภาพกาย							
1	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว เป็นต้น ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากนักเพียงใด	78 (20.58)	109 (28.76)	138 (36.42)	40 (10.55)	14 (3.69)	ปานกลาง
2	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันไหม	83 (21.90)	130 (34.30)	119 (31.40)	29 (7.65)	18 (4.75)	มาก
3	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่านมากน้อยเพียงใด	86 (22.69)	95 (25.07)	122 (32.18)	56 (14.78)	20 (5.28)	ปานกลาง
4	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านรู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่สามารถทำอะไร ๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน	81 (21.37)	119 (31.40)	131 (34.56)	33 (8.71)	15 (3.96)	ปานกลาง
5	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้	15 (3.96)	21 (5.54)	70 (18.47)	71 (18.73)	202 (53.30)	ไม่เลย

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ และการแปลผลระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น อันเป็นผลจากการดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประเมินโดยแบบสอบถาม WHOQOL-BREF-THAI (n=379) (ต่อ)

Table 2 Numbers, percentages and interpretation of adolescents' quality of life as a result of alcohol use among parents or guardians assessed by WHOQOL-BREF-THAI (n=379) (continue)

ลำดับ ที่	รายละเอียด	จำนวน (ร้อยละ)					การแปลผล
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เลย	
6	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ กับความสามารถในการทำงานได้ อย่างที่เคยทำมามากน้อยเพียงใด	63 (16.62)	120 (31.66)	144 (38.00)	40 (10.55)	12 (3.17)	ปานกลาง
7	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่าน สามารถไปไหนมาไหน ด้วยตนเองได้ ดีเพียงใด	116 (30.61)	107 (28.23)	101 (26.65)	31 (8.18)	24 (6.33)	มากที่สุด
มิติด้านจิตใจ							
8	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านรู้สึก พึงพอใจในชีวิต มากน้อยเพียงใด	109 (28.76)	119 (31.40)	115 (30.34)	25 (6.60)	11 (2.90)	มาก
9	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านมี สมรรถิในการทำงานต่าง ๆ ดีเพียงใด	4 (1.06)	26 (6.86)	146 (38.52)	147 (38.78)	56 (14.78)	เล็กน้อย
10	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านรู้สึก พอใจในตนเองมากน้อยแค่ไหน	90 (23.75)	108 (28.50)	134 (35.35)	34 (8.97)	13 (3.43)	ปานกลาง
11	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่าน ยอมรับรูปร่างหน้าตาของ ตัวเองได้ ไหม	97 (25.59)	128 (33.77)	124 (32.72)	18 (4.75)	12 (3.17)	มาก
12	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านมี ความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงาเศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล เป็นต้น บ่อย แค่ไหน	73 (19.26)	108 (28.50)	113 (29.81)	56 (14.78)	29 (7.65)	ปานกลาง
13	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านรู้สึก ว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยแค่ ไหน	94 (24.80)	95 (25.07)	125 (32.98)	35 (9.23)	30 (7.92)	ปานกลาง
มิติด้านสัมพันธภาพทางสังคม							
14	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ ต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่ผ่านมาแค่ไหน	93 (24.54)	130 (34.30)	128 (33.77)	24 (6.33)	4 (1.06)	มาก
15	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ กับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจาก เพื่อน ๆ แคไหน	103 (27.18)	163 (43.01)	97 (25.59)	14 (3.69)	2 (0.53)	มาก
16	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ ในชีวิตทางเพศ ของท่านแค่ไหน (ชีวิตทางเพศหมายถึง เมื่อเกิดความ รู้สึกทางเพศขึ้นแล้ว ท่านมีวิธีจัดการ ทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมถึงการช่วย ตัวเองหรือการมีเพศสัมพันธ์)	53 (13.98)	59 (15.57)	135 (35.62)	44 (11.61)	88 (23.22)	ปานกลาง

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ และการแปลผลระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น อันเป็นผลจากการดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประเมินโดยแบบสอบถาม WHOQOL-BREF-THAI (n=379) (ต่อ)

Table 2 Numbers, percentages and interpretation of adolescents' quality of life as a result of alcohol use among parents or guardians assessed by WHOQOL-BREF-THAI (n=379) (continue)

ลำดับ ที่	รายละเอียด	จำนวน (ร้อยละ)					การแปลผล
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เลย	
มิติด้านสิ่งแวดล้อม							
17	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านรู้สึก ว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยดีไหม ในแต่ละวัน	98 (25.86)	138 (36.41)	130 (34.30)	10 (2.64)	3 (0.79)	มาก
18	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ กับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้มาก น้อยเพียงใด	106 (27.97)	140 (36.94)	117 (30.87)	14 (3.69)	2 (0.53)	มาก
19	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านมีเงิน พอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อย เพียงใด	95 (25.07)	115 (30.34)	142 (37.47)	24 (6.33)	3 (0.79)	ปานกลาง
20	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ ที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุข ได้ตาม ความจำเป็นเพียงใด	72 (19.00)	99 (26.12)	176 (46.44)	18 (4.75)	14 (3.69)	ปานกลาง
21	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านได้รู้ เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิต แต่ละวันมากน้อยเพียงใด	76 (20.05)	128 (33.77)	149 (39.32)	21 (5.54)	5 (1.32)	ปานกลาง
22	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านมี โอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมาก น้อยเพียงใด	75 (19.79)	134 (35.35)	129 (34.04)	34 (8.97)	7 (1.85)	มาก
23	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา สภาพ แวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่านมาก น้อยเพียงใด	87 (22.96)	137 (36.15)	123 (32.45)	23 (6.07)	9 (2.37)	มาก
24	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ กับการเดินทางไปไหนมาไหนของ ท่าน	92 (24.27)	118 (31.13)	148 (39.05)	16 (4.23)	5 (1.32)	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม							
25	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านพอใจ กับสุขภาพของท่านในตอนนี้เพียงใด ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	106 (27.97)	131 (34.56)	116 (30.61)	16 (4.22)	10 (2.64)	มาก

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ และการแปลผลระดับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น อันเป็นผลจากการดื่มแอลกอฮอล์ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประเมินโดยแบบสอบถาม WHOQOL-BREF-THAI (n=379) (ต่อ)

Table 2 Numbers, percentages and interpretation of adolescents' quality of life as a result of alcohol use among parents or guardians assessed by WHOQOL-BREF-THAI (n=379) (continue)

ลำดับ ที่	รายละเอียด	จำนวน (ร้อยละ)					การแปลผล
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	เล็กน้อย	ไม่เลย	
คุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม							
26	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) อยู่ในระดับใด	108 (28.50)	126 (33.25)	127 (33.50)	16 (4.22)	2 (0.53)	ปานกลาง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์

เมื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดี (คะแนน 96-130) และกลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ ถึงไม่ดี (คะแนน 26-95) โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรตัวเดียว (Univariate analysis) พบว่าระดับการศึกษา ($\chi^2=4.46$, $p\text{-value}=0.041$) ผลการเรียน ($\chi^2=16.40$, $p\text{-value}<0.001$) บุคลิกเฉพาะตัว ($\chi^2=5.84$, $p\text{-value}=0.018$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($\chi^2=23.67$, $p\text{-value}<0.001$) ความเพียงพอทางรายได้ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\chi^2=4.90$, $p\text{-value}=0.030$) และการสูบบุหรี่ร่วมด้วยของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\chi^2=7.28$, $p\text{-value}=0.007$) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate analysis) พบว่าระดับการศึกษา ผลการเรียน และสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่ากลุ่มซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็น 2.08 เท่า (95% CI=1.17 ถึง 3.71, $p\text{-value}=0.013$) กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีผลการเรียน 3.01-4.00 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่ากลุ่มซึ่งมีผลการเรียน 1.01-3.00 เป็น 2.43 เท่า (95% CI=1.45 ถึง 4.07, $p\text{-value}=0.001$) และกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดีโดยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่ากลุ่มซึ่งมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีโดยทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็น 2.88 เท่า (95% CI=1.71 ถึง 4.84, $p\text{-value}<0.001$)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted OR และ 95% CI (n=379)

Table 3 Analysis of factors related to overall quality of life of adolescents living in households with alcohol use, using Multiple logistic regression with adjusted OR and 95% CI (n=379)

ปัจจัย	ระดับคุณภาพชีวิต		Crude OR (95% CI)	Adjusted OR (95% CI)	p-value
	ดี	กลาง ๆ ถึง ไม่ดี			
ระดับการศึกษา					
- ม. 4 ถึง ม. 6 (n=108)	61 (56.48)	47 (43.52)	1.66 (1.04 ถึง 2.68)	2.08 (1.17 ถึง 3.71)	0.013
- ม. 1 ถึง ม. 3 (n=271)	119 (43.91)	152 (56.09)			
ผลการเรียน					
- 3.01 ถึง 4.00 (n=221)	128 (57.92)	93 (42.08)	2.65 (1.64 ถึง 4.17)	2.43 (1.45 ถึง 4.07)	0.001
- 1.01 ถึง 3.00 (n=158)	54 (34.18)	104 (65.82)			
สัมพันธภาพในครอบครัว					
- อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (n=223)	132 (59.19)	91 (40.81)	3.08 (1.92 ถึง 4.76)	2.88 (1.71 ถึง 4.84)	<0.001
- มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน (n=156)	50 (32.05)	106 (67.95)			

1. เมื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพกาย ทั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดี (คะแนน 27-35) และกลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ ถึงไม่ดี (คะแนน 7-26) โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรตัวเดียว พบว่าผลการเรียน ($\chi^2=17.56$, $p\text{-value}<0.001$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($\chi^2=5.73$, $p\text{-value}=0.022$) การเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($\chi^2=5.01$, $p\text{-value}=0.036$) การสูบบุหรี่ร่วมด้วยของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\chi^2=6.00$, $p\text{-value}=0.016$) มีความ

สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพกายของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว พบว่าผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพกายของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียน 3.01-4.00 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพกายดีกว่ากลุ่มที่มีผลการเรียน 1.01-3.00 เป็น 2.17 เท่า (95% CI=1.31 ถึง 3.58, $p\text{-value}=0.003$)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพกายของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted OR และ 95% CI (n=379)

Table 4 Analysis of factors related to quality of life in terms of physical health of adolescents living in households with alcohol use, using Multiple logistic regression with adjusted OR and 95% CI (n=379)

ปัจจัย	ระดับคุณภาพชีวิต		Crude OR (95% CI)	Adjusted OR (95% CI)	p-value
	ดี	กลาง ๆ ถึง ไม่ดี			
ผลการเรียน					
- 3.01 ถึง 4.00 (n=221)	110 (49.77)	111 (50.23)	2.74 (1.72 ถึง 4.35)	2.17 (1.31 ถึง 3.58)	0.003
- 1.01 ถึง 3.00 (n=158)	42 (26.58)	116 (73.42)			

2. เมื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจ ทั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดี (คะแนน 23-30) และกลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ ถึงไม่ดี (คะแนน 6-22) โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรตัวเดียว พบว่าระดับการศึกษา ($\chi^2=4.61, p\text{-value}=0.036$) ผลการเรียน ($\chi^2=24.02, p\text{-value}<0.001$) บุคลิกเฉพาะตัว ($\chi^2=5.98, p\text{-value}=0.014$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($\chi^2=12.00, p\text{-value}=0.001$) และการเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($\chi^2=5.63, p\text{-value}=0.018$) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว พบว่าระดับการศึกษา ผลการ

เรียน และสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจดีกว่ากลุ่มซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็น 1.80 เท่า (95% CI=1.04 ถึง 3.10, $p\text{-value}=0.034$) กลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียน 3.01-4.00 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจดีกว่ากลุ่มที่มีผลการเรียน 1.01-3.00 เป็น 2.29 เท่า (95% CI=1.39 ถึง 3.78, $p\text{-value}=0.001$) และกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดีโดยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจดีกว่ากลุ่มซึ่งมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีโดยทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็น 2.19 เท่า (95% CI=1.33 ถึง 3.60, $p\text{-value}=0.002$)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ใน ครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted OR และ 95% CI (n=379)

Table 5 Analysis of factors related to quality of life in terms of psychological of adolescents living in households with alcohol use, using Multiple logistic regression with adjusted OR and 95% CI (n=379)

ปัจจัย	ระดับคุณภาพชีวิต		Crude OR (95% CI)	Adjusted OR (95% CI)	p-value
	ดี	กลาง ๆ ถึง ไม่ดี			
ระดับการศึกษา					
- ม. 4 ถึง ม. 6 (n=108)	56 (51.85)	52 (48.15)	1.65 (1.04 ถึง 2.60)	1.80 (1.04 ถึง 3.10)	0.034
- ม. 1 ถึง ม. 3 (n=271)	107 (39.48)	164 (60.52)			
ผลการเรียน					
- 3.01 ถึง 4.00 (n=221)	121 (54.75)	100 (45.25)	3.04 (1.89 ถึง 4.76)	2.29 (1.39 ถึง 3.78)	0.001
- 1.01 ถึง 3.00 (n=158)	45 (28.48)	113 (71.52)			
สัมพันธภาพในครอบครัว					
- อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (n=223)	113 (50.67)	110 (49.33)	2.11 (1.39 ถึง 3.33)	2.19 (1.33 ถึง 3.60)	0.002
- มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน (n=156)	51 (32.69)	105 (67.31)			

3. เมื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคม ทั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดี (คะแนน 12-15) และกลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ ถึง ไม่ดี (คะแนน 3-11) โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรตัวเดียว พบว่าบุคลิกเฉพาะตัว ($\chi^2=5.18$, $p\text{-value}=0.023$) และสัมพันธภาพในครอบครัว ($\chi^2=9.42$, $p\text{-value}=0.003$) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากตารางที่ 6 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว พบว่าบุคลิกเฉพาะตัวและสัมพันธภาพใน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมของวัยรุ่นซึ่ง พักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted OR และ 95% CI (n=379)

Table 6 Analysis of factors related to quality of life in terms of social relationships of adolescents living in households with alcohol use, using Multiple logistic regression with adjusted OR and 95% CI (n=379)

ปัจจัย	ระดับคุณภาพชีวิต		Crude OR (95% CI)	Adjusted OR (95% CI)	p-value
	ดี	กลาง ๆ ถึง ไม่ดี			
บุคลิกเฉพาะตัว					
- สนุกสนาน ร่าเริง (n=334)	112 (33.53)	222 (66.47)	2.74 (1.11 ถึง 5.88)	2.36 (1.01 ถึง 5.55)	0.048
- เจ็บขริม เก็บตัว (n=45)	7 (15.56)	38 (84.44)			
สัมพันธภาพในครอบครัว					
- อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (n=223)	85 (38.12)	138 (61.88)	2.05 (1.30 ถึง 3.33)	2.12 (1.31 ถึง 3.45)	0.002
- มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน (n=156)	36 (23.08)	120 (76.92)			

4. เมื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดี (คะแนน 30-40) และกลุ่มซึ่งมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ ถึง ไม่ดี (คะแนน 8-29) โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรตัวเดียว พบว่าระดับการศึกษา ($\chi^2=4.67$, $p\text{-value}=0.036$) ผลการเรียน ($\chi^2=8.14$, $p\text{-value}=0.006$) รายได้ต่อวัน ($\chi^2=6.93$, $p\text{-value}=0.010$) ความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน ($\chi^2=9.91$, $p\text{-value}=0.002$) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ($\chi^2=6.04$,

ครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างซึ่งสนุกสนาน ร่าเริง มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมดีกว่ากลุ่มซึ่งเจ็บขริม เก็บตัว เป็น 2.36 เท่า (95% CI=1.01 ถึง 5.55, $p\text{-value}=0.048$) และกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดีโดยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมดีกว่ากลุ่มซึ่งมีสัมพันธภาพที่ไม่ดี โดยทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็น 2.12 เท่า (95% CI=1.31 ถึง 3.45, $p\text{-value}=0.002$)

$p\text{-value}=0.019$) บุคลิกลักษณะ ($\chi^2=6.12$, $p\text{-value}=0.014$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($\chi^2=18.67$, $p\text{-value}<0.001$) ความเพียงพอทางรายได้ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\chi^2=6.84$, $p\text{-value}=0.010$) และการสูบบุหรี่ร่วมด้วยของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ($\chi^2=4.57$, $p\text{-value}=0.040$) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากตารางที่ 7 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว พบว่าผลการเรียน รายได้ต่อวัน ความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน

และสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียน 3.01-4.00 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มที่มี ผลการเรียน 1.01-3.00 เป็น 1.98 เท่า (95% CI=1.11 ถึง 3.56, p -value=0.022) กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้เงินมาโรงเรียนตั้งแต่ 200 บาท มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มซึ่งได้เงินมาโรงเรียนต่ำกว่า 200 บาท เป็น 1.90 เท่า (95% CI=1.08 ถึง 3.35, p -value=0.027)

กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มซึ่งมีเงินไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน เป็น 3.83 เท่า (95% CI=1.20 ถึง 12.23, p -value=0.023) และกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดีโดยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มซึ่งมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีโดยทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็น 2.63 เท่า (95% CI=1.46 ถึง 4.74, p -value=0.001)

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted OR และ 95% CI (n=379)

Table 7 Analysis of factors related to quality of life in terms of environmental of adolescents living in households with alcohol use, using Multiple logistic regression with adjusted OR and 95% CI (n=379)

ปัจจัย	ระดับคุณภาพชีวิต		Crude OR (95% CI)	Adjusted OR (95% CI)	p-value
	ดี	กลาง ๆ ถึง ไม่ดี			
ผลการเรียน					
- 3.01 ถึง 4.00 (n=221)	124 (56.11)	97 (43.89)	1.93 (1.23 ถึง 2.94)	1.98 (1.11 ถึง 3.56)	0.022
- 1.01 ถึง 3.00 (n=158)	63 (39.87)	95 (60.13)			
รายได้ต่อวัน (n=272)					
- ตั้งแต่ 200 บาท (n=122)	70 (57.38)	52 (42.62)	1.91 (1.18 ถึง 3.10)	1.90 (1.08 ถึง 3.35)	0.027
- ต่ำกว่า 200 บาท (n=150)	62 (41.33)	88 (58.67)			
ความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน					
- เพียงพอ (n=322)	167 (51.86)	155 (48.14)	3.02 (1.47 ถึง 5.91)	3.83 (1.20 ถึง 12.23)	0.023
- ไม่เพียงพอ (n=57)	15 (26.32)	42 (73.68)			
สัมพันธภาพในครอบครัว					
- อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (n=223)	130 (58.30)	93 (41.70)	2.57 (1.67 ถึง 4.00)	2.63 (1.46 ถึง 4.74)	0.001
- มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน (n=156)	55 (35.26)	101 (64.74)			

วิจารณ์และสรุป

ผลการวิเคราะห์พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัว ผลการเรียน ระดับการศึกษา บุคลิกเฉพาะตัว รายได้ ต่อวัน และความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน

มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ จะนำเสนอบทวิจารณ์โดยจำแนกตามตัวแปร

1. สัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายองค์ประกอบทั้งในมิติด้านจิตใจ มิติด้านสัมพันธภาพทางสังคม มิติด้านสภาพแวดล้อมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีโดยทะเลาะเบาะแว้งกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดีโดยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่า 2.88 เท่า (95% CI=1.71 ถึง 4.84, p -value<0.001) มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจดีกว่า 2.19 เท่า (95% CI=1.33 ถึง 3.60, p -value=0.002) มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมดีกว่า 2.12 เท่า (95% CI=1.31 ถึง 3.45, p -value=0.002) และมีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่า 2.63 เท่า (95% CI=1.46 ถึง 4.74, p -value=0.001) ทั้งนี้ แม้กลุ่มตัวอย่างจะพักอาศัยอยู่ในครอบครัวนักดื่มแต่ยังคงได้รับความรัก ความอบอุ่น ตลอดจนการดูแลเอาใจใส่จากผู้ดื่มและสมาชิกคนอื่น ๆ การกระทำดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้บุตรหลานเกิดความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับครอบครัว รู้สึกว่าชีวิตตนมีความหมายมีความมั่นคงปลอดภัย จึงกล้าที่จะพูดคุยสื่อสารเชิงบวกต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวรวมถึงเรื่องทางเพศซึ่งเป็นประเด็นละเอียดอ่อนและกลุ่มตัวอย่างเกือบหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 23.22) ยังรู้สึกไม่พอใจในชีวิตทางเพศ สอดคล้องกับการศึกษาของสมิธ วุฒิสักดิ์⁽²²⁾ ที่พบว่า การพักอาศัยอยู่ในครอบครัวซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดี มีความอบอุ่นเต็มไปด้วยความรัก ความเข้าใจ ความห่วงหาอาทรต่อกัน จะส่งผลให้สมาชิกมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัวจะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันทางความคิดที่ดีให้แก่สมาชิกและจะเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้แก่สังคม⁽²³⁻²⁴⁾

2. ผลการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายองค์ประกอบทั้งในมิติด้านสุขภาพกาย

มิติด้านจิตใจ มิติด้านสภาพแวดล้อมของวัยรุ่นซึ่งเติบโตมาในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียน 1.01-3.00 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียน 3.01-4.00 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่า 2.43 เท่า (95% CI=1.45 ถึง 4.07, p -value=0.001) มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสุขภาพกายดีกว่า 2.17 เท่า (95% CI=1.31 ถึง 3.58, p -value=0.003) มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านจิตใจดีกว่า 2.29 เท่า (95% CI=1.39 ถึง 3.78, p -value=0.001) และมีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่า 1.98 เท่า (95% CI=1.11 ถึง 3.56, p -value=0.022) ทั้งนี้ แม้กลุ่มตัวอย่างจะพักอาศัยอยู่ในครอบครัวนักดื่ม แต่เลือกที่จะมองข้ามและพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดโดยเฉพาะเรื่องการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาตามโอกาสอันควร⁽⁹⁻¹⁰⁾ การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้บุตรหลานมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี อันจะนำมาสู่ความรู้สึกภาคภูมิใจในความตั้งใจเพียรพยายามของตน มีความมั่นใจพร้อมสำหรับการสอบแข่งขันเพื่อเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่กำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 36.17 สอดคล้องกับการศึกษาของสิปศักดิ์ น้อยแดด⁽²⁵⁾ ที่กล่าวว่า การมีวินัยในตนเองเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในชีวิต ดังนั้น การมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ โดยเฉพาะการปลูกฝังวินัยเชิงบวก การหมั่นทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอและอย่างจริงจังทั้งในและนอกห้องเรียน

3. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายองค์ประกอบในมิติด้านจิตใจของวัยรุ่นซึ่งเติบโตมาในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่า 2.08 เท่า (95% CI=1.17 ถึง 3.71, p -value=0.013) และมีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติ

ด้านจิตใจดีกว่า 1.80 เท่า (95% CI=1.04 ถึง 3.10, p -value=0.034) ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยผู้ซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเข้มแข็งทางจิตใจหรือความสามารถในการจัดการปัญหาและวิกฤตที่เกิดขึ้นในชีวิตมากกว่าผู้ซึ่งกำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับการศึกษาของพรรณวดี สมิทิตติกันท์ และ อภิรวิรินทร์ บุญญาพิพรรณ์⁽²⁶⁾ ที่พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้มแข็งทางจิตใจระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนความเข้มแข็งทางจิตใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ค่าเฉลี่ย=21.08±3.95 และ 18.97±4.36 ตามลำดับ, p -value=0.002) นอกจากนี้ การศึกษาของ Evans-Whipp T และ Gasser C⁽²⁷⁾ ยังพบว่าระดับความเข้มแข็งทางจิตใจของวัยรุ่นจะมากขึ้นในช่วงอายุ 16-17 ปี

4. บุคลิกเฉพาะตัว มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างซึ่งสนุกสนาน ร่าเริง มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสัมพันธภาพทางสังคมดีกว่ากลุ่มซึ่งเงียบขรึม เก็บตัว เป็น 2.36 เท่า (95% CI=1.01 ถึง 5.55, p -value=0.048) ของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยบุคคลที่มีความสนุกสนาน สดใส ร่าเริง จะง่ายต่อการสร้างและรักษามิตรภาพกับผู้อื่น ตลอดจนจะง่ายต่อการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์

5. รายได้ต่อวันและความเพียงพอของเงินสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นซึ่งพักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้เงินมาโรงเรียนตั้งแต่ 200 บาท มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มซึ่งได้เงินมาโรงเรียนต่ำกว่า 200 บาท เป็น 1.90 เท่า (95% CI=1.08 ถึง 3.35, p -value=0.027) และกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีเงินเพียง

พอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตในมิติด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มซึ่งมีเงินไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน เป็น 3.83 เท่า (95% CI=1.20 ถึง 12.23, p -value=0.023) ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยบุคคลที่มีเงินเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในแต่ละวัน ในที่นี้คือตั้งแต่ 200 บาท จะรู้สึกว่าคุณชีวิตมีความมั่นคงและปลอดภัย โดยสามารถนำเงินไปซื้อของที่ตนมีความจำเป็นต้องใช้ในการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนนำไปซื้อของตามความพึงพอใจ ดังนั้น การรู้จักใช้เงินอย่างมีคุณค่าอาจช่วยให้วัยรุ่นมีความสุขอันนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งอยู่แวดล้อมคือต้นแบบสำคัญของการสร้างนิสัยและพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในการซื้อของใช้ประจำวันและสินค้าฟุ่มเฟือยให้แก่บุตรหลาน โดยควรบอกให้ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินสำหรับใช้จ่ายในครอบครัวและควรสอนให้บุตรหลานเห็นคุณค่าของเงินด้วยการแบ่งเงินออกเป็นส่วนตัวต่างๆ โดยส่วนแรกเป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้านที่จำเป็น ส่วนที่ 2 เป็นเงินออมของครอบครัว ส่วนที่ 3 เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนของบุตรหลาน และส่วนสุดท้ายเป็นเงินส่วนที่เหลือ⁽²⁸⁾

จากปัจจัยทั้ง 6 ข้างต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและวัยรุ่นควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ดื่มกับบุตรหลาน เพื่อให้สามารถแสดงอารมณ์เชิงบวกอันเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ร่าเริง สนุกสนาน รวมทั้งควรแนะนำบุตรหลานให้บริหารจัดการเงินให้เพียงพอกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พักอาศัยอยู่ในครอบครัวที่ดื่มโดยเฉพาะผู้ที่กำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมีผลการเรียนระหว่าง 1.01-3.00

แหล่งทุน

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตลอด

จนกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์อย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง

1. Chonburi Senior Learning and Training Center. Situation and Trends in Thai Aging Society 2013–2030 [Internet]. 2014 [cited 2021 Nov 19]. Available from: http://lrc-older.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20160106135752_1.pdf. (in Thai)
2. Borommaratchachonnani College of Nursing Chonburi. Problems of adolescents in Thai society [Internet]. 2017 [cited 2021 Nov 19]. Available from: <http://164.115.41.60/knowledge/?p=436>. (in Thai)
3. Kaewnuy S, Thamarangsi T. Sexual abuse among children and youth under influence of alcohol consumption. Journal of Health Systems Research. 2011;5(2):233–43. (in Thai)
4. Tongsamsi K, Tongsamsi I. The violence resulting from alcohol misuse: an analysis from Thai daily newspapers during 2006–2015. Journal of Social Sciences Research. 2018;9(1):7–26. (in Thai)
5. Thai Health Promotion Foundation. Thailand's 'sexual violence' statistics are still worrying [Internet]. 2018 [cited 2022 Apr 12]. Available from: <https://www.thaihealth.or.th/สถิติ-ความรุนแรงทางเพศ/> (in Thai)
6. Waleewong O, Jankotkaew J, Chaisong S, Thamarangsi T. The harm to others from drinking in Thailand: a WHO/Thai Health International Collaborative Research Project. Songkla: Center for Alcohol Studies, Department of Epidemiology, Faculty of Medicine, Prince of Songkla University; 2015. (in Thai)
7. Hashim S, Lerdsuwansri R, Srihera R. Factor affecting to senior high school alcohol drinking in Pathum Thani Province. Thai Journal of Science and Technology. 2560;6(1):1–10. (in Thai)
8. Thai Health Promotion Foundation. The effects of drunkenness on the brain [Internet]. 2018 [cited 2021 Nov 21]. Available from: <https://www.thaihealth.or.th/ผลกระทบจากการเมาที่ม-2/> (in Thai)
9. Tritipsombut J. Problems for their adolescent found in households with drinking parents. Dis Control J. 2022;48(1):143–59. (in Thai)
10. Tritipsombut J. Behavior and factors related to alcohol consumption among adolescent living in the same household as their drinkers: A case study of Nakhon Ratchasima Province. Dis Control J. 2022;48(3):563–76. (in Thai)
11. Saelim S, Moopayak K, Suwonnaroop N. Factors related to alcohol drinking behavior of adolescents. Songklanagarind Journal of Nursing. 2017;37(3):25–36. (in Thai)
12. Tanaree A, Vichitkunakorn P. Alcohol drinking and Provincial Alcohol Problem Index (PAPI) in Thailand: The 2017 Survey. Journal of Health Systems Research. 2019;13(4):353–67. (in Thai)
13. Kongpraphan N, Trisit T, Chuayapel P. Quality of life of Transgender adolescents in Suphanburi. ARU Research Journal. 2019;6(1):25–32. (in Thai)
14. Khongkhalab R. Personal factors and family relationships related to the high school students' quality of life in Chonburi Educational Service Area Office 1, Changwat Chon Buri [Master of Arts Program]. Bangkok: Chulalongkorn University; 2007. 119 p. (in Thai)
15. Petchruschatachart U, Balthip K, Piriyakontorn

- S. Life's assets and quality of life of Thai junior high school adolescent, Songkhla province. *Songklanagarind Journal of Nursing*. 2016;36 (Supplement):55–69. (in Thai)
16. Chatrathorn S, Rungsayatorn S, Hirunwong A, Saratapun N. Quality of life of college students holding part-time employment [Internet]. 2009 [cited 2022 May 30]. Available from: https://kukr.lib.ku.ac.th/db/BKN/search_detail/download_digital_file/190233/2310. (in Thai)
 17. Tritipsombut J. Assessment of the impact of working-age parents' alcohol consumption on younger relatives in Nakhon Ratchasima Province [Internet]. 2021 [cited 2021 May 31]. Available from: <http://cas.or.th/cas/?p=7983>. (in Thai)
 18. Ministry of Interior (TH), Department of Provincial Administration. Population statistics for the year 2018, Nakhon Ratchasima Province [Internet]. 2019 [cited 2019 May 20]. Available from: <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/xstat/new/6012/6012cc30>. (in Thai)
 19. Jirawatkun A. Statistics for Health Sciences Research. 4th. Khon Kaen: Department of Epidemiology and Biostatistics, Faculty of Public Health, Khon Kaen University; 2015. (in Thai)
 20. Waleewong O, Chaisong S, Thamarangsi T. Roles and behaviors of parents affecting alcohol consumption among Thai youth. Songkla: Center for Alcohol Studies, Department of Epidemiology, Faculty of Medicine, Prince of Songkla University; 2010. (in Thai)
 21. Mahatniranakul S, Tantipiwatsakul V, Poompaisanchai W. World Health Organization Quality of Life Questionnaire (WHOQOL-BREF-THAI) [Internet]. 2002 [cited 2019 Jun 5]. Available from: <https://www.dmh.go.th/test/download/files/whoqol.pdf>. (in Thai)
 22. Vuthisawat S. The study of family relationship of second level students in Panchasap school [Master of Guidance and Counseling Psychology Program]. Bangkok: Srinakharinwirot university; 2009. 122 p. (in Thai)
 23. Village Doctor. Create a warm family Immunize your family [Internet]. 2005 [cited 2021 Nov 25]. Available from: <https://www.doctor.or.th/article/detail/1771>. (in Thai)
 24. Thai Health Promotion Foundation. Positive communication in the home Prevent any problem [Internet]. 2019 [cited 2021 Nov 25]. Available from: <https://www.thaihealth.or.th/สื่อสารเชิงบวกในบ้าน-ป/> (in Thai)
 25. Noidad S. A study of young children self-discipline behaviors resulted from project approach experiences [Master of Childhood Education Program]. Bangkok: Srinakharinwirot university; 2012. 172 p. (in Thai)
 26. Somkittikanon P, Bunyapipat T. The study of resilience quotient of the secondary private school students in Bangkok. *Journal of Health and Health Management* 2021;7(1):29–36. (in Thai)
 27. Evans-Whipp T, Gasser C. Are Children and Adolescents Getting Enough Sleep? In *Growing up in Australia: The Longitudinal Study of Australian Children (LSAC), Annual Statistical Report 2018*; Daraganova G, Joss N, eds.; Australian Institute of Family Studies: Melbourne, Australia. 2019. p. 29–46.
 28. Thansettakij Multimedia. Teach your child how to spend money [Internet]. 2021 [cited 2021 Dec 1]. Available from: https://www.thansettakij.com/blogs/money_market/499591. (in Thai)